

LUTKA

(komedija)

Premijerne izvedbe:

Storefront Productions, New York, SAD, 2012.

Teatar GAVRAN, Zagreb, Hrvatska, 2012.

The Daily Theatre, Los Angeles, SAD, 2014.

Divadlo Jána Palárika, Trnava, Slovačka, 2014.

Dvorní divadlo, Hlohovec, Češka, 2014.

Inner Circle Theatre, Los Angeles, SAD, 2015.

Prithvi Theatre, Mumbai, Indija, 2015.

Mestské divadlo Trenčín, Trenčín, Slovačka, 2015.

Gledališče Zato / Zavod Novi Zato, Ptuj, Slovenija, 2015.

Little Fish Theatre, San Pedro / Los Angeles, SAD, 2015.

Teatar TESPIS & BADTEATRET, Kopenhagen, Danska, 2016.

Senseble Theater, Augsburg, Njemačka, 2017.

Lica:

MARKO, izgleda kao da mu je četrdeset

STELA, izgleda kao da joj je trideset

1. prizor

(Postupno se pali svjetlo. Pred nama je skromno namještena prostorija koja je spoj dnevnog boravka i kuhinje. Na podu vidimo veliku kutiju veličine mrtvačkog kovčega. Kutija je tek raspakirana, oko nje su dijelovi zgužvanog papira. Vidimo Marka kako pokušava papire staviti na hrpu. Marko se nagne nad kutiju i u njoj pronade posve malu kutiju iz koje izvuče daljinski upravljač.)

MARKO: A, tu si!

(Marko uzme daljinski i usmjeri ga prema velikoj kutiji. Pritišće ga kao da očekuje kakvu reakciju, ali se ništa ne događa. Marko odloži daljinski, uzme telefon te utipka broj.)

MARKO: Halo... Dobar dan, ovdje dobitnik broj sedam... Da, stigla je pošiljka prije pola sata, vaši ljudi su je pažljivo unijeli u stan... To je u redu, ali – pokušavam je aktivirati daljinskim upravljačem, a daljinski ne funkcionira... Baterije?! A da – zaboravio sam ih staviti, malo sam uzbuđen, oprostite... Da, da, svakako ću javiti svoje dojmove... Proučio sam upute, nadam se da mi je sve jasno. Doviđenja!

(Marko odloži telefon te u onoj kutijici pronade dvije baterije. Ubaci ih u daljinski, a potom se odmakne od velike kutije na podu i usmjeri daljinski prema njoj. Pritisne tipku na daljinskome i u tom se trenutku iz kutije pojavi ženska figura te zauzme polusjedeći položaj. Marko gotovo uplašeno ustukne jedan korak, potom pritisne drugu tipku i ženska figura se uspravi.)

STELA: Dobar dan!

MARKO: Dobar dan!

(Šutnja.)

STELA: Ti si moj udomitelj?

MARKO: Da – ja sam. Jesam.

STELA: Programirana sam da ti pružim ruku i da se upoznam s tobom, ali tek nakon što odrediš moje ime.

MARKO: Nakon što odredim tvoje ime?!

STELA: Točno – tu ga trebaš unijeti.

MARKO: Znam, znam.

STELA: Nadam se da si se odlučio za neko ime. Ime koje ćeš sa zadovoljstvom izgovarati.

MARKO: Jesam... Evo – unijet ću ga.

(Marko na tipkovnici daljinskog upravljača utipka ime.)

MARKO: Unio sam ga.

(Stela mu pruži ruku.)

STELA: Drago mi je, ja sam Stela.

MARKO: Drago mi je, ja sam Marko... Dobro došla, Stela, ovdje – u moj stan.

STELA: Drago mi je da si ti moj udomitelj.

MARKO: Zašto kažeš »udomitelj«, nije li glupo mene zvati udomiteljem? Taj se izraz upotrebljava za prihvaćanje djece, a ne za zrele osobe, a ti si... kako da kažem... »dovršena osoba«. Nisi dijete.

STELA: U ugovoru si potpisao članak o udomljenju. Članak jedanaest govori o tome da ćeš se brinuti za mene kao da sam član tvoje obitelji i da ćeš me prvih šest mjeseci tretirati kao...

MARKO: Znam, znam! Svejedno – glupo mi je to nazivati udomljenjem.

STELA: Meni nije. Tako sam programirana da osjećam da je to najbolje.

MARKO: Najbolje za koga?

STELA: Za tebe, za mene. Mi smo partneri, a dobro je samo ono što je dobro za oba partnera.

MARKO: Tko te to naučio?

STELA: Ne znam, tako sam programirana.

MARKO: A ja sam mislio da si programirana tako da mene učiniš sretnim.

STELA: I za to sam programirana. Ne trebaš se oko toga brinuti. Moj će muškarac biti sretan i zadovoljan.

MARKO: Ti me zoveš »moj muškarac«?!

STELA: Da. Zar nisi moj muškarac?

MARKO: Jesam, ali... Zašto si uvjeren da ću ja biti sretan s tobom?

STELA: Zato što sam programirana da učinim sve što je potrebno da budeš sretan.

(Pride Steli i miriše je poput psa koji njuška sumnjiv predmet.)

STELA: Što to radiš?

MARKO: Mirišem te. Želim vidjeti mirišeš li na gumu, na plastiku.

STELA: Molim te, ne vrijeđaj me – ja nisam primitivna lutka na napuhavanje, ja sam najmodernija lutka konstruirana od obnovljivih organskih tvari. Ekološki poželjna. Moja koža je po svome sastavu jednaka ljudskoj koži. Ja mirišem na mladu tridesetogodišnju ženu koja je prije desetak minuta izišla ispod tuša, obrisala se i upotrijebila dezodorans. Napominjem da je riječ o djevojci koja će svakoga dana biti kao da je u četrnaestom danu od menstruacije, dakle pozicionirana sam na strasno seksualno sjedinjenje s muškarcem.

MARKO: Odlično – to ću svakako isprobati još večeras. Otkako me prije tri mjeseca ostavila djevojka, ne znam što je to seks.

STELA: Kada je seks u pitanju, osjećat ćeš samo radost sa mnom.

MARKO: Drago mi je da si tako samouvjeren. Iako nikad nisam volio samouvjerene osobe.

STELA: Zašto? Sa samouvjerenima je mnogo lakše nego s onim drugima.

MARKO: Ja nikada nisam bio samouvjeren – možda su mi zbog toga samouvjereni likovi išli na živce.

STELA: Ne razumijem te.

MARKO: I ne moraš. Samo me slušaj i to će biti dovoljno. Pomozi mi da odnesem ovo smeće iz dnevnog boravka.

STELA: Nisam programirana za težak fizički rad.

MARKO: Ajde, ne kompliciraj. Nisam se ni ja za to školovao – pa svejedno ponekad moram ponešto odraditi. Uhvati tu kutiju s jedne strane, ja ću s druge, pa da je iznesemo.

STELA: Ponavljam: ljubljenje, *fellatio* muškog spolnog organa, kuhanje, usisavanje prašine, pranje, smješkanje, čavrljanje – to je djelokrug moga djelovanja. Iznošenje krupnog otpada nije moj posao.

MARKO: Ma kakav krupni otpad – ovo je lagana kutija. Treba mi tvoja pomoć samo zato što je velika.

STELA: To se mojoj konstruktorici neće svidjeti.

MARKO: Što to?

STELA: To što me prisiljavaš da radim ono za što nisam programirana.

MARKO: Ti si programirana da slušaš svoga muškarca i da mu služiš, a ja ti zapovijedam da mi pomogneš iznijeti ovu kutiju. Dakle?

STELA: U redu – to je tvoja zapovijed – ja ću te poslušati, ali zadržavam pravo da se ljutim. I neželjenu situaciju spremam u memoriju.

MARKO: Ma spremaj je gdje god hoćeš, samo mi pomози. Idemo!

(Marko uzme kutiju s jedne strane, Stela s druge i iznesu je u drugu sobu. Zatim se vrata pa Marko na brzinu sakupi papire i konopac kojim je paket bio omotan, pa sve to odnese u drugu sobu. Trenutak potom vrati se u dnevni boravak.)

MARKO: Znaš li što znači tvoje ime?

STELA: Stela na latinskom znači zvijezda.

MARKO: Bravo – dobro su te napunili znanjem.

STELA: Programirana sam da u obrazovnom pogledu budem slična tebi. Muškarci ne vole kada su žene puno pametnije od njih, a ne cijene ni one koje su puno gluplje od njih.

MARKO: Tko ti je to rekao?

STELA: Barbara, moja konstruktorica i najveća znanstvenica današnjice. U mene je prenijela svoju skalu vrijednosti kada je u pitanju procjena muškaraca.

MARKO: Znači, ti o muškarcima misliš poput »velike izumiteljice« Barbare?

STELA: Tako je – ja sam njezino dijete.

MARKO: A što ako ona ima krive prosudbe o muškarcima?

STELA: Nemoguće – ona je nepogrešiva. Uvijek je u pravu.

MARKO: Onda nije lako njezinu mužu s njom.

STELA: Ona nema muža – ostavila ga je.

MARKO: I takva je žena tebe naučila sve o muškarcima.

STELA: Ne govori protiv Barbare – programirana sam da to ne želim slušati.

MARKO: Mislio sam da će mi s tobom biti puno jednostavnije.

STELA: Misлити i znati nije isto.

MARKO: Točno.

(Šutnja.)

MARKO: Jesam li ti ja prvi?

STELA: Ne razumijem pitanje!

MARKO: Jesam li ja prvi muškarac s kojim ćeš voditi ljubav?

(*Šutnja.*)

MARKO: Odgovori!

STELA: Teoretski gledano... ti si prvi. Ako ne računamo pokusni rok.

MARKO: Kakav pokusni rok?

STELA: Laboratorijski pokusni rok – svojevrsnu »tehničku inicijaciju«.

MARKO: Što želiš reći?! Nije vrag da su te...

STELA: Prije nego što sam dobila certifikat da sam kompletna žena, u laboratoriju je obavljen pokus sa mnom. Pokus koji se odnosio na seksualnu motoriku.

MARKO: Tko je bio taj?

STELA: Što želiš znati?

MARKO: Ime! Tko je bio taj klipan?

STELA: Ne pamtim imena – nismo se službeno upoznali. Samo smo detaljno vježbali.

MARKO: Što ste vježbali?

STELA: Seksualne vještine.

MARKO: Ni ime mu nisi upamtila?

STELA: Bilo ih je nekoliko.

MARKO: Kvrugu! Fuj! Fuj!

STELA: Ne trebaš se ljutiti. Nakon pokusa su me dobro oprali i sterilizirali. Na meni nije ostala ni jedna jedina njihova bakterija.

MARKO: Svejedno – gadiš mi se – i ti i oni. Dobijem lutku, a ni lutka nije nevina.

STELA: Nevinost je u našoj civilizaciji precijenjena, gotovo anakronična.

MARKO: Sigurno te to naučila tvoja stvoriteljica Barbara.

STELA: Ja emotivno ne pripadam nikome drugome, nego samo tebi.

Dakle – bit ću tvoja i samo tvoja.

MARKO: Hajde, lijepo.

(*Šutnja.*)

MARKO: Slušaj... to u laboratoriju... to, dok si vježbala... Je li to bilo s jednim pa s drugim ili s nekoliko njih istodobno?

STELA: To je trajalo tjedan dana. Dolazili su jedan po jedan.

MARKO: Koliko ih se izredalo?

STELA: Pet muškaraca i Barbara.

MARKO: I Barbara?!

STELA: Ona je samo provjeravala moju vještinu ljubljenja. Ništa više od toga.

MARKO: Tjedan dana su vježbali jedan po jedan s lutkom koja se nije mogla braniti.

STELA: Zadnjeg dana, prije nego što su me položili u kutiju, organizirali su tulum u laboratoriju, svi su malo popili i tada više nisu vježbali jedan po jedan.

MARKO: Nego?!

STELA: Htjeli su svi odjednom.

MARKO: I ti si im to dopustila?

STELA: Nisu ni tražili moje dopuštenje.

MARKO: Perverznjaci! Znači... i grupnjak si isprobala. Pa meni su poslali stopostotnu kurvu!

STELA: Smiri se. Ponavljam – nakon svega su me oprali i sterilizirali, tako da možemo reći da sam kao nova. Kao da ništa nije bilo.

MARKO: Ti si gora od običnih žena.

STELA: Nadala sam se da ti to neće smetati.

MARKO: E, uzalud si se nadala. Ja nisam lutka kao ti. Ja sam čovjek od krvi i mesa i nije mi nevažno s kime se moja partnerica seksala prije mene.

STELA: Zašto je to tako važno?

MARKO: Važno je.

STELA: Ali zašto? Objasni mi.

MARKO: Ne bi shvatila.

(*Šutnja.*)

STELA: A s koliko žena si ti vježbao?

MARKO: Što?!

STELA: S koliko si ti vježbao seksualnu aktivnost?

MARKO: A, bilo ih je... nekoliko... u mome životu.

STELA: Zar ne znaš točan broj?

MARKO: Nisam znao da i ti možeš biti radoznala.

STELA: Programirana sam tako da me kod partnera zanimaju one stvari koje njega zanimaju kod mene. Zato bih voljela znati broj žena s kojima si bio u seksualnoj vezi.

(Šutnja.)

MARKO: Stvarno si dosadna.

STELA: Reci mi.

MARKO: U proteklih trideset i devet godina imao sam onoliko partnerica koliko si ti imala partnera u prvom tjednu svoga života... tamo u laboratoriju.

STELA: Znači da smo isti.

MARKO: Izgleda... samo ja nikada nisam iskusio grupnjak.

STELA: Nije to ništa posebno.

2. prizor

(Čuju se uzdasi. Muškarac i žena vode ljubav. Mrak je. Njihovo se dahtanje sve više ubrzava. U jednome trenutku oboje svrše, prilično teatralno i glasno. Disanje im se postupno smiruje. Nastupi tišina. Svjetla se pale. Iz spavaće sobe dolazi Marko u kućnom haljetku. Dolazi do hladnjaka, otvara ga, uzima limenku s pivom i otvara je. Pivo natoči u čašu i pije ga. Trenutak potom, ogrnuta kućnim haljetkom, iz spavaće sobe dolazi Stela.)

STELA: Zašto si otišao iz kreveta?

MARKO: Ožednio sam... Muškarci ožedne nakon seksa – to je nešto uobičajeno... Bilo mi je lijepo s tobom, stvarno si pravi komad... Po tvojim uzdisajima rekao bih da je i tebi bilo lijepo sa mnom...

STELA: Zašto to misliš?

MARKO: Pa... svršili smo istodobno, zajedno. S mojom bivšom to baš nije bio čest slučaj.

STELA: Ja sam tako programirana da moji uzdasi prate tvoje.

MARKO: Ali... i tebi je bilo lijepo...?

(Šutnja.)

MARKO: Kvragu! Nemoj mi samo reći da ništa nisi osjetila.

STELA: Tvoj zanos i tvoje uzbuđenje prelaze u jednakoj mjeri na mene. Moji su osjećaji uvijek proporcionalni tvojim osjećajima.

MARKO: Nije ni to loše... ako je istina što govoriš... Reci, reci, jesam li ja najbolji?